

ՕՐԱՊԳԻՐ

20 ՓՐՅ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

20 ՓՐՅ

Է. ՏԱՐԻ 15 ՐԱՄԱՋԱՆ 1292 ԻՐՏՐԼԻԷ 163

ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 2 ՀՈԿՏՄ. 1875 Ն. 14 Տ. ՀՈԿՏ.

1649

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԻՆԿԵԱՆԷՆ ՆԱՄԱԿ

(Շար. տես թիւ 1648)

Մ. Կիրակոս աղայի գրեանց հաշիւըն ըսեր է, անոր տետրակը իր երկու եղբայրք քով ըլլալով՝ կրնայ անկէց կատարեալ տեղեկութիւն ստանալ և ապա մեզ ըսելիք մը ունի ըսել։ Մ. Կիրակոս աղա ասի գիրքերը կտակած ըլլալով՝ և ոչ աղքատաց՝ ինչպէս իր կոնգալէն յայտնի է, որն որ գիրքեր սանուց ընկերութեան մատենադարանը կը տըրուին զոր կարդալու համար ամէն աշակերտ կատարեալ օրտօնութիւն կը վայելէ։

Եւ ծայրուածէ երես մեզ ուրիշներ կը բերուին։

Ոչ օր թող չը կարծէ թէ աղքատութեան համար Ասլանեանի այս բարեպըտուղ որդին անոնց անունները կը յիշէր նա իր հօրմէն սովորած է որ աղքատաց ինչպատ Ասլանեաններու առաքինի գործեր ընելու տրամադրութիւնն ինչպարծենալու յարմար ժամանակը վաճառելի յայտնի գեղեցիկ ակնկալութեան յոյսեր ուրիշ ատեն քարեյաջող ելք ունեցած են և այս անգամ քանի մը աղքատ վկայներ կրնայ հայթայթել անտըխալի կերպով իր ջուրի ինքերն ապա հովելու համար։

Մարտիրոսի որդին կարծելով որ մեր ըսածներու պատասխանած կըլլայ երբ ինչ և է բառ մը ըսէ Մ. Կարգի աշակերտները գործէն փախցունել ուզած ըլլալն արդարացնելու համար քանի մը զրպարտութիւններ կը յօրինէ ճարտանակ պայթեցնել, մանի կանչել, հայհոյել ևն. զորս և կանուանէ քարոյական անտեղութիւնք ուսկից կը հասկցուի որ դեռ նա Հայկաբանութիւն գիտնալու համար համբակ է եղեր և բաւական չէ եղեր քանի մը տարի քերականութեան կոնկերը կը ծել։ Իր ըսածները ստոյգ ալ ըլլար պակասութիւններ կըսէր անկարգութիւններ կանուանէր և ոչ

քարոյական անտեղութիւնք, ըստ մեզ փնչ որ կը նշանակէ անբարոյականութիւն բառը, նոյնը կը նշանակէ բարոյական անտեղութիւնք ըսուածը, շնորհակալ եղանք տուած բացատրութեանց զի թերևս մեզի պէս հասկնար ամէն Հայ և զրպարտութեանց դժնդակագուռին հանդիպած ըլլալինք։

Պ. Ասլանեան խօսքը չը կրնայ հասկըցնելու վիճակի մէջ է եղեր, ի մէջ այլոց սա կը յիշեմ, որ ապարդիւն դըպրոցը ինչպէս արդիւնաւոր պիտի ըլլար, երկու երեք տղայ արտաքսելով մինչդեռ անոր յետագիւնութիւնը անոր մէջ թօտի վնասայ, ուստի իրենց տղաքն աւելի արդիւնաւոր դըպրոց մը չի խրկելնին ո՞րի կուտայ։

Պ. Ասլանեան խօսք չի հասկնալու զրպարտ սէշ է սղար ի մէջ ըսուած յիշեմ, որ մեք չըսինք թէ ընկերութիւնը 25 բաժանորդ չ'ունէր և Ասլանեան մը բաժին չէր տար, չըլլայ որ հայրըդ հասկնաս, վասն զի անկէց այդպիսի բան մը յուսալը ժամտաթգէնիէն թուղ յուսալ է, մեր ըսածն շոյն էր թէ մեր և Տէր Գալոբեան Աղեքոսանդր աղայի ջանքը հաստատեցաւ, բայց ինչո՞ւ մէջ չը բերաւ թէ ինչ էր այդ մասին հարցընել իրենցինս։

Թէօհվէի համար տուած բացատրութիւնն ալ կարդալով թերևս ամէն ընթերցող մեզ հետ կըցաւ հասկնալ որ դեռ Մարտիրոսի որդին չը գիտեր եղեր թէ ամէն լեզու իր միտքը բառով կրնայ բացատրել և եթէ ինքն իր միտքը բառով չի բացատրեր նէ իր լեզուն մը ունենալն աւելորդ թող համարի իրեն, ամօթ չէ չը գիտնալն որ թէօհվէն գոց կը են թէ չէրայց ամօթ է գոց կենն ըսելէն վերջ բանին չեկած ատենն ալ հասարակ ընթերցանութեան գիրք է եղեր ըսելը չիտակը ամէն մարդու գործ չէ բան գրել և տակը ստորագրել։

Ասկէց ալ կանցնի մինչև մայիս մէկը գիւղի ջուրն իրենց ջաղացքի ըլլալըն իրեն վաստ քանի մը ստուրթիւններ մէջ բերել հետեւեալ կերպով՝ որ մեք

սուտ ենք եղեր թաղականով և ժողովրդով բողոքեցինք ըսելին, որ թաղականը մուրհակ պիտի տայ եղեր բայց նախախնամութիւնը չէ թողեր, որ ջաղացքը հէօհվէի ունի եղեր ջուրը ջաղացքին ըլլալուն բայց ես եկեղեցւոյ սընտուկէն վերուցեր եմ եղեր, որ Ասլանեանք մինչև հիմայ հասարակաց իրաւունքը իրենց ընկեր տաճիկներու հետ կը վայելեն հղեր և մեք լուռ կեցած ենք եղեր, որ մեք կուզեմք եղեր իրենց ջաղացքը դադրեցնելով հասարակութիւնն իր Ձեռմու հետի ջաղացքը դըրկել։

Չեմք կրնար ըսել որ Մարտիրոսի որդին ու հայրը մեր գրածները այն ստիճան չի հասկնալու վիճակի մէջ են, այլ վստահութեամբ կրնամք ըսել որ նենդան ինկած ատեննին քովերնին պատրաստ դրամ ունենալու պէտք գրպանին կերկնցունեն և անկեց կը հանեն ուղածնուն չափ, այս պատրաստ դրամը սուտն ու զրպարտութիւնն է և ահաասիկ ասոր ապացոյց այս մասի մեր գրածն որ դեռ կեցած է կը խարդախեն և սուտ հետեւութիւններ կը հանեն, մեք չըսենք որ թաղականով և ժողովուրդով բողոքեցինք այլ գիմադրեցինք ուսկէց կը հասկցուի որ բողոքն ու յարձակոյն իրենք են եղեր։

Արդ եթէ իրենք չի բողոքեցին թաղականին երկու անգամ ոստիկան և հըրամանագիր զրկողն ո՞վ էր, և թաղականն ու ժողովուրդը եթէ չը դիմադրեց՝ ո՞վ հապա քանի մը գիշերներ ժողով կազմեց և ձեզ գէմ փոխանորդներ շրկեց և դուք մունջ կեցաք։

Թաղականը ձեզի մուրհակ պիտի տայ եղեր ուրիշին ջուրի իրաւունքը ձեզի՞ բաշխելու թէ գուք մուրհակ պիտի տաք եղեր աւելի բռնութիւն չընելու և եթէ թաղականը պիտի տայ եղեր նէ ուրիշին ջուրի իրաւունքը ձեզ բաշխել կարենալու արտօնատէր ինչպէս կը ճանչնալիք զայն։

Չաղացքը թէ որ հէօհվէի ունի եղեր նէ այդ հէօհվէի ինչ բան ունէր եւ

կեղծեցւոյ ստուգելը, վասն զի հոն մինակ կը պահուին գիւղի իրաւունքները միայն հաստատող գրեթէ, խեղճերն անգամ պահ չեն տար իրենց իրաւունքներն ապահովող գրեթէ հակառակորդի քով:

Ասլանեան՝ դեռ այդ տաճկի հետ ընկերութիւն չունեցած, Բիրեանք էին ընկեր ասկէ 2 տարի առաջ, սակայն ամէն մարդ գոհ է և կ'օրհնէ ոչ միայն զԲիրեանք այլ և ձեր ընկեր զԽապա Օսման և անոր սերունդը՝ ողորմիս կը հանէ հոգւոյն, վասն զի անոնք գիւղի իրաւունքները ճանչնալով զայն յաւիժտակել չէին ուզեր ձեզի պէս և ձեզմէ հարկւրապատիկ լաւ էին անոնք վասն զի անոնց օրով խաղաղութեամբ կը վայելէր գիւղացին իր իրաւունքները և վէճի չփոխութեանց տեղիք չէին տար ասի կը հաստատէ մեր բարեկամներէն Բիրեան Մեծ. կիրակոս աղա որ ասկէ առաջ այդ ջաղացքներու բաժանորդներէն մին էր իր մէկ նամակաւ զոր գըրած է մեզ օգոստ. 20 թուով ուսկից հետեւեալ տողերը կը քաղեմք:

Շարունակելի

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒԻՔ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Աթէնք 12 հոկտ.

Պ. Թրիքուրի խորհրդարանին իմաց տուաւ որ պաշտօնեայք հրաժարեալ են. այս հրաժարականի մասին իւր բացատրութիւնն ուրիշ օրուան թողլով՝ հիմակու հիմայ միայն սա կ'ըսէ թէ՝ երէկ ժողովը գէշ և անվայել վարմունք մը ունեցեր էր ընդդէմ պաշտօնէութեան:

Երեսփոխանաց ընտրութեանց վաւերացումն աւել տեսնուեալ:

ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Շանհայ 11 հոկտ.

Բէքինի լրագիրը հրովարտակ մը կը հրատարակէ, որ կ'հրամայէ Չինաստանի օտարականաց նկատմամբ վայելուչ ընթացք մ'ունենալ: Բայց և այնպէս Չինական կառավարութիւնը դեռ Անգղիոյ հատուցումը չ'ըլլալուն՝ խաղաղութեան խնդիրը կասկածելի կ'երևի:

ՆԵՐՔԻՆ

Կայսերական կառավարութեան ձեռք առած վերջին միջոցն, որով կը կարծուի թէ ասկէ հինգ տարի առանց փոխառութեան դիմել պարտաւորելու հանդարտ կեանք մը պիտի անցնենք հասարակաց զանազան տեսակ խորհրդաժողովեանցը նիւթ եղած է:

Ոչ ոք կրնայ ուրանալ թէ՝ այս միջոցը այսօր ահամայ ձեռք առնուած է, բայց հեռատեսքը շատոնց կը տեսնէին թէ այս օրը պիտի գայ հասնի, որն որ եկաւ հասաւ, այնպիսի ժամանակ մը՝ երբ տէրութեան մէկ ընդարձակ գաւառին վրայ ապստամբութիւն

մը և անոր դէմ զինեալ բանակ մը կը գտնուի:

Այդ ապստամբութիւնը մէկ կողմէն՝ դրամական տագնապը միւս կողմէն՝ յիշուի տանելու բան չէր, սակայն թող չը կարծուի թէ ապստամբութիւնը պատճառ եղաւ տէրութեան իր ջայս վերջին ձեռք առած միջոցին դիմելու, այս կատարեալ սխալ է, վասն զի ապստամբութիւնը դեռ չը ծնած՝ մեր պիւճէն հինգ միլիոն լիրայի բացը ծնած էր, եթէ ապստամբութիւնը քիչ շատ աղքեցութիւն մը կըրցաւ ունենալ, այն ալ այդ վերջին միջոցը ձեռք առնուելուն ժամանակը փութացնէր էր:

Ասոնք մէկ կողմ դնենք ու նա. յինք թէ ինչ ըրինք և ինչ պիտի ընենք:

Ինչ կերպով ալ ուզենք խաբել ինքզինքնիս, սա ստոր է թէ այսօր փոխառութիւն չը հարցուցած փոխառութիւն մը ըրինք, այսօր առնելիքի տիրօջը հաւանութիւնը չառած, պարտքերնուս մէկ մասին վճարումը դադարեցուցինք և ժամանակ որոշեցինք տալու հարկերն հարկը և հինգ ալ տուոս:

Ըսել է թէ մեր դրամական վարկը կոտորեցաւ, և եթէ առաջ դժուարութեամբ փոխառութիւն կրնէինք, եթէ ամիսներով սատքներու ձեռամբ բանակցելէն վերջը ապարդիւն կենէինք, վաղը այդ ալ չը պիտի կրնանք ընել:

Անցեալէն օգուտ քաղելով իջնենք աստիճանաբար:

Եւրոպական տէրութեանց կարգը չեղած ատենինս պարտ չունէինք. այդ տէրութեանց կարգն իջնելով պարտական եղանք, այն յուսով որ քաղաքագրութեան ճամբան պիտի մտնենք, գանձերնուս ծախքը պիտի աւելցնենք և երկրին եկամուտն ալ բազդատարար բարձրանալով ծախքերնիս պիտի գոցենք:

Ասոր հակառակ դիր զմեզս 'ի վերայ մեղաց եղաւ, որու հետեւեալով պարտքերնիս մնաց, վարկերնիս գնաց. այսպէս եղած կառավարութիւններ չը կան չէ, կան, սակայն պէտք է գիտնալ թէ՝ այդ բացառութիւններով գոհանալով քնանալը մահ կը բերէ, և եթէ այդ բացառութիւններով պիտի գոհանանք այսօր, պէտք է այդ կառավարութեանց իրենց այդ բացառիկ պարագաներու դիմելէն վերջը՝ բռնած ընթացքնուն հետեւինք: որպէս զի նը մանութիւննիս և հետեւութիւննիս ճիշդ ըլլալ:

Թէ անհատ, թէ ընկերութիւն և թէ կառավարութիւն պէտք և անհրաժեշտ է որ վարկ ունենայ, եթէ նիւթական հարստութիւնը սահման ունի, վարկն անսահման է. չը կրնար ըլլալ մէկը որ իր հարստութեանը վրայ դնելով իւր յոյսը վարկ ունենալու պէտք չունենայ: Մանաւանդ կառավարութիւն մը, որ իր բնաւ չը նախատեսած

ծախքերն անհրաժեշտապէս ընել կը պարտաւորի ժամանակին. ապստամբութիւն մը, պատերազմ մը, նոր հրնարուած զինական գործիք մը, այս ամենը երբէք պիւճէներու սովորական ծախքը չեն կազմեր, որոց դէմ միմիայն վարկով է որ կառավարութիւնք անօսան կը կենան, ուստի եթէ կը կարծուի թէ ասկէ հինգ տարի այլ ևս փոխառութեան պէտք չը պիտի ունենանք, շատ սխալ է, իրաւ է թէ մեր սովորական ծախուց համար պէտք չը պիտի ունենանք, բայց ամենուն երբէք չը նախատեսած ծախքերը կրնան բացուիլ, որոց դէմն անսասան կենալու պարտաւորած ենք:

Պարտք չունէինք հոգ չընելով պարտք ըրինք, վարկ ունէինք, չը նախատեսելով զայն կորսնցնելու վտանգը՝ չունենալով զայն չը կորսնցնելու համար ձեռք առնուելիք միջոցները գտնելու իմաստութիւնը, կորսնցուցինք, (Խօսքերնիս ներկայ պաշտօնէութեան վրայ չէ. նա նոյնպէս գտաւ և անհրաժեշտ միջոցը ձեռք առաւ): Բայց եթէ ասկէ վերջն ալ առաջուան պէս վարուինք անհոգ, ինչ պիտի ըլլայ հետեւեալը:

Մեծ Եպարդոս Մահմուտ բաշա բնաւ չը վարանեցաւ ներկայ պաշտօնէութեան իւր նախորդացը կրկնապատիկ պարտականութեան տակ կեցած ըլլալը իր պաշտօնակցացը յայտնելու, և իսկոյն բարձր պաշտօնատարներէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը կազմեց գանձուն բարեկարգութեանը և վարկի վերակենդանութեանը վրայ խորհելու:

Տաճկաստան հարստութեան անըստ պառգանձմէ, բայց պէտք է այս գանձուն բանային գտնել, որ այդ հարստութեան կարենանք երեսը տեսնել. որչաժ դժուար բան. որ Եւրոպա Ամերիկայ, միլիօնաւոր դիտուներով, հազարաւոր ամեն կարգի գիտութեամբ ճիշտացեալ և տաղանդաւոր երեսփոխաններով, կուզեն իրենց երկրին հարստութեան դանձուն այդ բանային գտնել, սակայն տակաւին և ոչ մէկը կրնայ ըսել թէ՝ գտաւ. և եթէ տոտնք այդպէս, հապա մեք որչաժ դժուարութեամբ պիտի գտնենք. ուրեմն մաղթենք. որ ներկայ Մեծ Եպարդոսն երկար ատեն պաշտօնի վրայ մնալով, կարենայ հաստատ ընթացք մը գծել և կորուսեալ վայրկեանիս, իւր ծանուցեալ անկեղծ հայրենասիրութեամբը վերստին մեզ վերադարձել:

Մեծ Եպարդոսը, Միտհաթ փաշա, ընդա փաշա և այլ բարձրաստիճան պաշտօնեայք երեքշաբթի երեկոյ Բարձր Մայր թագուհոյն կողմանէ իջեալի հըրաւիրեալ էին:

—Երեքշաբթի օր պաշտօնեայք Մեծ Եպարդոսին նախագահութեամբ ար-

տաքոյ կարգի ժողով մ'ըրին : Այս ժողովոյն ներկայ կը գտնուէր Պ. Յոսեփը, պանքայի վերատեսուչն, ինչպէս նաև մի քանի սեղանաւորք :

— Իւսկիւտարու նաւամատոյցին պարանկալներուն գլխաւորը՝ որ սեւամորթ մ'էր՝ երկու երեք օրէ ի վեր խենդեցած ըլլալով՝ պաշտօնէն ձգուած է եղեր : Յիշեալ խենդը երեկ առաւօտ ձեռքը խարաղան մ'առած ժամը 11/2ին կամուրջէն մեկնող իւսկիւտարու շոգենաւը մտնելով՝ կ'սկսի ձեռքի խարաղանովը ճանապարհորդաց մէկուն միւսին դարնել : Շոգենաւուն տեսուչ պաշտօնեայն զինքն արգիլել ուղղուին կ'սկսի անոր հետ ծեծկուել մինչև իւսկիւտար, ուր այս խենդը ոտով կանուխ թեան կայարանին յանձնուելով՝ յիմարանոց կը տարուի :

Ականատես կը պատմեն թէ՛ խեղճ պաշտօնէին երեսը վերքերով լեցուած էր :

Կը զարմանամք Շիրքէթի-Խայրէյի այս անզգուշութեան վրայ, որ այդ սեւամորթին առանց յիմարանոց զրկելու՝ միմիայն պաշտօնէն արձակելով դուհացեր է :

— Երէկ առաւօտ ժամն 2 1/2ին միջոցները շոր զօրախումբ մ'ալ տանող շոգենաւ մը մեկնեցաւ ի Գլէք :

— Լէվրթ Հէրբլտ կ'ըսէ թէ՛ երկրիս երկաթուղւոյ գծին Եւրոպականին հետ միացման նկատմամբ թէպէտ և Օսմանեան և Աւստրիական պետութիւնք իրարու հետ համաձայնած են, սակայն Սերվիա անհամաձայն գտնուելով՝ խենդերն դեռ անստուգութենէ ազատած չերևիր :

— Ընթերցողք կը յիշեն անտարակոյս ասկէ քանի մ'օր առաջ Ոսկորէն իջնող 34 թիւ շոգենաւուն մէջ պատահած գայթակղեցուցիչ դէպքը, զոր օրագիրքը զանազան կերպերով պատմել էին : Ոմանք կ'ըսէին թէ՛ Թէրանօ անուն երիտասարդը գանձային նոր տնօրէնութեանց նկատմամբ խօսած ատեն Մեծ Եպարքոսին դէմ նախատական խօսքեր բռնած ըլլալուն համար Ազիզ պէյ անուն զինուորականին գրգռելը շարժեր է :

Սակայն յիշեալ Պ. Թէրանօյին Լէվրթ Հէրբլտի մէջ հրատարակած մէկ նամակն ամէն բան կը պարզէ :

Յիշեալ անձը Գաղղիերէն լեզուաւ միմիայն պարզ խօսակցութիւն մը կ'ընէ եղբր ներկայ գանձային տնօրէնութեանց վրայօք : Իւր խօսակցութեան մէջ ոչ Մեծ Եպարքոսին նկատմամբ նախատական խօսք մ'է բռնած և ոչ այլ ինչ :

Կ'երևայ թէ յիշեալ Ազիզ պէյին նախկին զինուորական եռանդն այդ վայրկեանին, սրտին մէջ նոր ծնունդ մը առած ըլլալուն Պ. Թէրանօյի խօսակցութեան մէջ գայթակղեցուցիչ մասեր գտնել կարծեր է :

Յիշեալ զինուորականը ծանրապէս կշտամբուեր է ոստիկանութեան գործոց պաշտօնէէն ի ներկայութեան փրկանքին, որուն կերած ապտակը կերեայ թէ՛ տարած յնութիւն է և կամ յօդս ցնդած :

— Լսածներնուս նայելով՝ այս տարի կիւլհանէի մէջ բացուած իրաւագիտութեան և երկրաչափութեան դասախօսութեանց չը պիտի ընդունուին ամէն անոնք որք նախնական ուսմանց չըջանն աւարտած չեն :

— Պրիւքսէի Նօր անուն թերթը հետեւեալ դէպքը կը պատմէ :

Պաթուի շրջակայքը Լաղիստանի մէջ Հէրբէկովին զրկելու համար հաւաքուած Ձերքէզ զինուորք ընդդիմացեր են ճամբայ երևելու համար, որով տեղւոյն կառավարչը ոստիկանութեան պաշտօնէից միջնորդութեամբ զանոնք զսպել ուղղուին՝ մեծ կռիւ մը տեղի ունեցեր է :

Յիշեալ տեղւոյն կառավարչէն եկած հեռագիրներն այս լրոյն անստոյգ ըլլալը յայտնեցին :

— Կ'ըսուի թէ՛ Եգիպտոսի մէջ գլխաւոր օտար թղթատարութեանց տըներն՝ որոց բարձման խնդիրն մայրաքաղաքիս օրագիրներն ալ անցեալ տարի բաւական զբաղեցուց՝ յառաջիկայ նոյեմբեր 1 (ն. Տ.) էն սկսելով՝ իրենց պաշտօնավարութիւնը պիտի դադարեցունեն :

— Թրիէթէն շրկուած նամակ մը, Աւստրիոյ, Քարտաղի և Թաղմատիոյ մէջ ապաստանեալ Հէրբէկովինցւոց վրայ խօսելով՝ կ'ըսէ թէ՛ կառավարութեան գանձունը բաժնու թիւներն խիստ անբաւական են և ապաստանեալք յետին թշուառութեան մէջ կ'ապրին : Ասոր համար հարուստ անձինք ժողովներ կը կազմեն ինպատու փախստականաց, որպէս զի ձմեռը վրայ չը հասած այդ թշուառները գոնէ մէկ մէկ վերարկուի տէր ըլլան :

Ա Յ Լ Ե Ի Ա Յ Լ Ր

Անցեալներն Օտէսայի մէջ զինուորական մեծ վարժութիւն մը տեղի ունեցեր է, որուն ներկայ կը գտնուի Եղբր նաև Ռուսիոյ կայսրը : Այս վարժութեան վրայ Անգղիական Ուորըլտ թերթը մեծ ջատագովութեամբ կը խօսի :

— Փարիզի մէջ Աւաղակութիւն յիտալիա անուամբ գիրք մը իւրոյս ընծայուեր է :

Մենք, և կարելի է շատերն ալ, այնպէս կը յուսայինք որ այս գրքէն առաջ Աւաղակութիւն ի Յունաստան վերնագրով գիրք մը կը հրատարակուէր :

— Նիւ-Եօրքի օրագիրք կը հաւաստ

տեն թէ՛ Լնտիանայի մէջ (Միացեալ Նահանգ) քսան երեք տարեկան իգական սեռէ աւաղակապետ մը բռնուեր է :

— Անցեալները Լողանի մէջ եղած մասօնական (1) ընկերութեան մը ժողովը յիշեալ ընկերութեան սկզբանց մասին հետեւեալ յայտարարութիւնն Երեր է :

«Մասօնականութիւնն՝ ինչպէս իւր ծագմանէն ի վեր՝ կը հռչակէ տիեզերաց ճարտարապետ անուամբ ստեղծիչ սկզբան մը գոյութիւնը :

«Ճշմարտութիւնն որոնման և ոչ մէկ սահման մը կ'որոշէ, և ազատութեան մասին զամէնքը վստահացնելու համար է որ կրօնից ազատութիւն կը պահանջէ ամենէն :

«Մասօնականութեան, բոնէ, բաց է ամէն ազգէ, ամէն ցեղէ և ամէն հաւատքէ մարդոց համար :

«Իւր աշխատարանաց մէջ որ և է քաղաքական և կրօնական վիճաբանութիւն կ'արգելու կ'ընդունի իր մէջ ամէն ազատ և բարեբարոյ աշխարհական, առանց նկատողութեան առնելու իւր ֆաղ և կրօն. կարծիքները որոնցմով զբաղելու գործ մը չ'ունի :

«Մասօնականութեան նպատակն է մաքառել կրօնից որ և է բռնաբարութեան դէմ, մասօնականութիւնն իրերաւարժական դպրոց մ'է որուն կանոնադրութիւնն յայս կը համառօտի՝ հընազանդիլ իւր երկրին օրինաց, պատուով ապրիլ, արդարութեամբ գործել, իւր նմանը սիրել, մարդկայնութեան բարօրութեան և նորա ազատութեան տակաւ առ տակաւ յառաջագիմութեանն աշխատիլ անդադար : »

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑԻ ԱՐԺԵԹԻԹՈՑ

Ղալաթիա 1 հոկտ.

ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺԵԹԻԹ

Առաւօտուն բաց . . . 31.00

Բարձր գին 31.26

ցած գին 31.00

Կէս օր . . . 31.48

գացուեցաւ . . . 31—8

Բուժէլի Սրժ. . . 35 50

Փոխառ. 73 ի . . . 35

Փոխառ. 69 ի . . . 65 ի

. . . 65 ի

. . . 63

Սօսիթէ Ժէնէրալ Լ. Ս. . .

Քանձառում 1872 ի . . .

Սօսիթէ Օթօման . . .

Քանք Թոնսթ. . .

Քրէտի Ժէնէրալ Լ. Ս. . .

Թրամվէյ . . .

(1) Մասօն բառը որմնագիր կը նշանակէ :

ՐԵԲՈՐ 8 է՜ 9
Դրամադէղձ
Փոխակգր. ի լոնտ եւ մո 109 1/2
• Բարիդ 22 • 8250

ԸՆԹԱՑԻ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. ոսկի 100 դր. է հաշուով
Ղր. փշ
Անգլ. ոսկի 109 • 25
Գաղղ. 87 • 25
Բօլ 89 • 38
Քարպօն արծաթ . . . 17 •
Քրքմից 51 • 25
Ճերմակ մէճիտի տարբ. 102 14
Հինգնոց 105 • 20
Մէթալիք 106 •
Պղինձ 134 •

ԲԱՐԻՁԻ ԳՐԵԱՆՔ

Դեր. Խորէն Սրբազան Նար-Պէյի
երկասիրութիւնքն եղող, Բարիդ տըպ-
եալ հետեւեալ փառակազմ գրքերը
այսուհետեւ պիտի վաճառուին կանխիկ
և աժան դնով, Մեծ. Ռուբլէն էֆ. Կիւ.
միւշկերտանեանի սենեակը 'ի վարագձը
շան Ռի- 3, վարի յարի:
Բառգիրք Հայ-Ֆրանսերէն
• Ֆրանս-Տաճկերէն
Տեւեմաք Պատկերազարդ. աշխարհաբա
Այբեւարան պատկերազարդ.
Գեղազրութիւն Հայ. և Ֆրանսերէն
Ընթերցարան աշխարհաբար
Պօղ և Վերգինէ պատկերազարդ
Դաշնակէք Լամարթիւնի
Դաստիարակ. աղջկանց (Հայ. և Ֆրանս.)
Տեւեմաք (Ֆրանս. և Հայ.)
Վաստիարակութիւն տղայոց
Առաջնորդ. Անգլ. և Հայ. լեզուաց, ևն.
Գրավաճառաց և բազմաթիւ օրի-
նակ դնող դպրատանց 0/0 10 զեղջ պի-
տի ըլլայ:

ՀՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԵՐԱՅ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ

Մեծ. Մկրտիչ էֆ. Էմինեան Մոռ.
կուացի Հայազգի գիտնականը մեծ խը-
նամով աշխատած և մանրամասն խու-
զարկութեամբ բնութած գտած և ա-
ռանձինն մատենի մը մէջ ամփոփելով
Գաղղիերէն լեզուաւ տպագրած և Եւ-
րոպայի ծանօթացուցած է՝ արեւելքի
մէջ մեծ դիրք մը բռնող Հայ ժողովրդ-
եան ֆրիստոնէութենէ յառաջ ունեցած
կրօնական վիճակը:

Այս մատենին Հայերէն թարգմա-
նութիւնը Արմաշու վանայ տպարանէն
կը նուիրուի մեր սիրելի Ազգայնոց, որ-
պէս ղի տեղականան թէ՛ Հայկական
հեթանոսութիւնն ինչ վիճակ ունեցեր,
և մեր նախնիք ժամանակին ինչ տեսակ
կրօնք պաշտեր են:

Կը գտնուի 'ի Կ. Պօլիս Գրավաճառ
գրատունը:

Գին և զուրուշ

ՆՈՒԱԳ ՕՍՄԱՆԵԱՆ

ԹԵՐԹ ԿԻՍՄՄՍԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿԱՑ

Բիւնօյի և ուրիշ նուագարանաց համար
պատրաստեալ

ՏԷՐ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻԶԻ

ՆԻԿՈՂՈՍ ԵՒ ՅԱԿՈԲ Ս. ԹԱՇՃԵԱՆ

Սոյն թերթին հրատարակութիւնը
տեղի կունենայ տասնէկինգ օրը ան-
գամ մը, որն որ ձեռքէ ծախուելու հա-
մար կ'գտնուի Գրավաճառ գրատունը և
Սուլթան Պայազիտ Մ. Սարաֆիմի խա-
նութիւնը:

Մերձան գրավաճառ Սրապեան
Օտղտասար աղային խանութը, և Նուրը
Պամանիէ ճատտէսի Նուագ Օսմանեա-
նին գրասենեակը:

ԺՕՐԺ ՍԱՆ

ՖԼԱՎ.Ի

Տպագրութիւն Տէտէեան

1875

Սոյն վիպասանութիւնը որ եւրո-
պական աղգաց մէջ քանիցս անգամ
հրատարակուած է. Հայ լեզուաւ Ա-
անգամն է որ Գ. Մեթրեան էֆէնտի
աշխատասիրութեամբ թարգմանուե-
լով 'ի լոյս կընծայուի:

Կը գտնուի Գրավաճառ գրատուն
'ի Գին 7 դր:

Ո՞Վ Է ՄԵՂԱՌՈՐ

Հրատարակեաց

ՏԵՏՐ Ա.

Հետաքրքիր ընթերցման արժանի
եղող այս տետրը կը ծախուի ամեն Հայ
գրավաճառաց քով և Պահճէ գալիուն
գրավաճառ Պօղոս աղային խանութը,
Գին 100 փր:

Հայերէն և Տաճկերէն ուսեալ գա-
ւառացի երիտասարդ մը՝ կուզէ գա-
ւառներու մէջ (ուր որ և որչափ հեռի
ալ ըլլայ) չափաւոր ամսականաւ վար-
ժապետութեան պաշտօն վարել, ուղո-

ղը պէտք է գիմէ ի Կ. Պօլիս Պաղլէ
Գաբու սուճի Պօղոս աղային խանութը:

Կովու կաթէ պատրաստուած Կօմիս
անուն տեսակ մը ջուր, սրտի լեարդի,
ստամոքսի, թոքախտի ևն. հիւանդու-
թեանց խիստ օգտակար ըլլալն ի Բէթ-
րէսպուրկ և այժմ ալ աստ շատ մը փոր-
ձերով և երեւելի բժշկաց վկայութեամբ
հաստատուած և այս ջուրը վերոյիշեալ
հիւանդութեանց համար իբրեւ միակ և
առաջին դեղ նկատուած ըլլալով այս
անգամ Բէթրէսպուրկէն մայրաքաղաք
Երուսաղէմ և կը ծախուի ի Սէլամաթ
թաղն Խակիւտարու Բարմազլըզ պազ-
գալ փողոց թիւ 16 ի գին հինգ դահե-
կան մէկ շիշը:

ՏՕԹԷՕՐ Կ. ՃԵՐԱՀԵԱՆ

Իւր բժշկական արուեստին ուսումը
Բարիդի մէջ առած և բժշկութեան
վկայականն ստացած ըլլալով, այժմ
մայրաքաղաքս հասած և իւր բնակու-
թիւնը հաստատած է 'ի Պէշլըթնը,
ուր թրամվէյի կայարանին դէմը յատ-
կապէս վարձած սենեակներուն մէջ
պատրաստ է ամեն առաւօտ ժամը 15
մինչև 3, ամեն տեսակ հիւանդու-
թեանց համար, ձրի հիւանդ ընդու-
նիլ, ծէն վերջը իրեն ներկայացող հի-
ւանդներն այցելագնով նայելու պայ-
մանաւ: Ներքին հիւանդութիւններէն
զատ, Ֆրէնկիի և այլ այս տեսակ
ախտերու դարձանին համար ալ մաս-
նաւորապէս աշխատած ըլլալով, այդ
հիւանդութենէն բռնուող անտաւոր-
ներն ալ կրնան ամենայն վստահու-
թեամբ առ ինքն ներկայանալ:

ՏՕԹԷՕՐ Մ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Իւր բնակութիւնը հաստատած է
ի Ղալաթիա, Հայոց եկեղեցւոյ փողոց
թիւ 12 տունը, ուր պատրաստ է ամեն
օր մինչև կէս օր հիւանդ ընդունիլ, և
երեքշաբթի օրերն ալ ձրի դարմանել:

ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ

ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

ՆՈՒՍՈՒՅԵԱՆ ԽԱՆ ՎԵՐԻ ՅԱՐԿ ԹԻՒ 7